"נשתנה שינוי טוב"

ואכן, מאוחר יותר, בעת תפילתו, הראו לרבנו מן השמים דברים נפלאים על המלחמה ועל הנצחון. לאחר התפילה, במהלך היום, קרא לבנו אדמו"ר האמצעי ולנכדו ה'צמח-צדק', ואמר להם דברי חדוה ונחמה:

"היום ראיתי בתפילתי שנשתנה שינוי טוב למעליותא ושלנו נצח, והגם שיקח (שיכבוש) מוסקבה, אבל לא יהיה לו תקומה, וריוח והצלה יעמוד לנו כו' כן נכתב למעלה היום".

בשורה מפתיעה זו גרמה למהפך משמח בקרב כל בני-הבית וציבור החסידים שנכחו שם, וכולם שמחו והתעודדו מאוד למשמע הדברים. אדמו"ר האמצעי עצמו מתאר זאת: "והלכנו ואכלנו ושתינו בכי טוב, והיינו אך שמחים וטובי לבב".

'קרב בורדינו'

בעוד רבנו מנהל את 'מלחמתו' הרוחנית בשופרו ובתפילתו - בדיוק באותה שעה, לא הרחק משם, החל להתנהל הקרב ההיסטורי המר של נפוליון בעיר בורדינו (השוכנת בין מוזייסק ומוסקבה), הידוע בשם: "קרב בורדינו", או: "קרב מוסקבה".

עד לאותה שעה, במשך כ-3 חודשי הלחמה, היה הצבא הרוסי נתון בנסיגה מתמדת. על-פי פקודת הקיסר אלכסנדר בתחילת המלחמה, היו חייליו נסוגים אחורה אל פנים המדינה, כמעט מבלי להלחם עם חיל נפוליון. התוכנית היתה לסגת עד שיימצא מקום מוכשר להכות באוייב מכה קשה וניצחת.

בינתיים, התקרב חיל אלכסנדר לאיזור מוזייסק-בורדינו. הגנרל קוטוזוב, מי שעמד אז בראש הצבא, בדק היטב את השטח, קיבל את ההכרעה הגורלית לערוך כאן את הקרב והכריז באזני פיקודיו על כוננות גבוהה. מרבית הצבא הרוסי, 110,000 חיילים, התמקם אם-כן בבורדינו ובפרבריה, וכולם עמדו הכן לקרב הכבד.

נפוליון ו-133,000 חייליו התקרבו אף הם לבורדינו.

ביום ראשון של ראש-השנה (7 בספטמבר), בדיוק בשעה 6 לפנות-בוקר - זמן תקיעת-השופר המוקדמת - התחילו הקרבות. הצרפתים ירו את יריות הפתיחה, והמלחמה, שעליה בכה רבנו בדמעות-שליש בערב החג, התחילה במלוא העוז.

באותו היום, במשך 11 שעות לבד, נפלו עשרות אלפי חיילים בשני הצדדים כאחד. בצד הרוסי נהרגו למעלה מ-50,000 חיילים, וגם בצד הצרפתי נהרגו 28,000 חיילים, מלבד 49 גנרלים. מלחמה זו הפכה להיות לאחת הגדולות בהיסטוריה.

למרות שבמחנה הרוסים נפלו למעשה כמעט כפול חיילים מבמחנה הצרפתים - הדבר

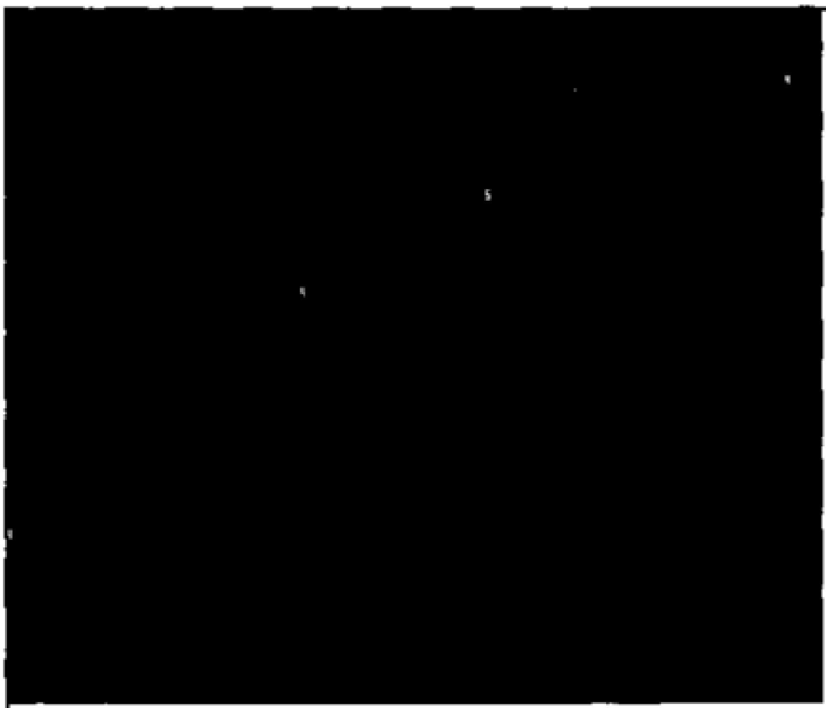

צבא של צרפת בדרך למוסקווא.

נחשב למכה אדירה לנפוליון הגדול. "עוד ניצחון כזה, ואני אפסיד גם את חלקו השני של צבאותיי" - הוא התבטא אז, ופניו היו מושפלות. בקרב זה, נפוליון כמעט ולא הצליח לכבוש שטח כלשהו. באותו ערב, חזרו רוב חייליו למחניהם, כי הוא פחד להתעכב באתר לא-בטוח מחשש התקפת לילה פתאומית.

רבנו גולה שוב

ביום השני של ראש-השנה (8 בספטמבר), לפני אור-הבוקר, התחיל הצבא הרוסי בנסיגה מבורדינו בשני מחנות. מחנה אחד, בפיקודו של שמילדרוביץ, נסוג דרך מוזייסק, ומחנה נוסף, בראשות דוקטורוב, נסוג דרך דרך הכביש הישן של סמולנסק.

מאוחר יותר, בבוקר, המשיכו הצרפתים להלחם. מגמתם היתה לכבוש את בורדינו, ועוד באותו יום להמשיך את דרכם - למוזייסק. אולם, הרוסים, שעמדו על מקומם ומשמרתם, לא נתנו להם בשום אופן לבצע את זממם, ונפוליון נאלץ איפוא להשאר כל היום בבורדינו.

למחרת, ביום רביעי, ג' בתשרי (9 בספטמבר), המשיך הצבא הרוסי את דרכו לכיוון מוסקבה. גם רבנו החליט לצאת שוב לגולה ולנסוע בעיקבותיו. באותו יום, צום-גדליה - בו עסק כל היום בתורה ובעבודה - פנה רבנו לנוכחים, לפני תפילת ערבית, ואמר להם בלחישה: "עלינו לעקור מכאן" - והורה להם להתכונן לקראת הנסיעה.

הנוכחים, שהיו רגילים כבר לפקודות כאלו, ארזו מיד את חפציהם - המעט שהיה להם

הדפסה ברזולוציה מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התוכנה
באהלי חב"ד - א דויטש, שאול שמעון עמוד מס : 81 הודפס ע"י אוצר החכמה

אה"ח 1234567יום אחד אחר שהגיעו צבא של נפוליון למוסקווא.

- ועם קבלת העגלות מידי הגנרל טולסטיי יצאו כולם לדרך. ולאחר ליל-נסיעה קשה, הצליחה השיירה להגיע - ביום חמישי, ד' בתשרי (10 בספטמבר) - לעיר יוריעב, השוכנת לא-הרחק מוולדימיר.

"מוסקבה יקח בודאי"

את שבת-שובה, ו' בתשרי (12 בספטמבר), עשו רבנו ובני-ביתו בעיר זו, יוריעב. באותו יום, לפני תפילת מוסף, קרא לבנו אדמו"ר האמצעי ולנכדו ה'צמח-צדק', "והתחיל לבכות מאוד מאוד, ונשרו דמעותיו על לחייו בטיפין טיפין, וצעק: אוי, כי ייחרב כל

נפוליון מסתכל איך כל העיר נשרוף כולו.

אוצר החכמה
אה"ח 1234567
אוצר החכמה

הדפסה ברזולוציית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה
באהלי חב"ד - א דויטש, שאול שמעון עמוד מס: 82 הודפס ע"י אוצר החכמה

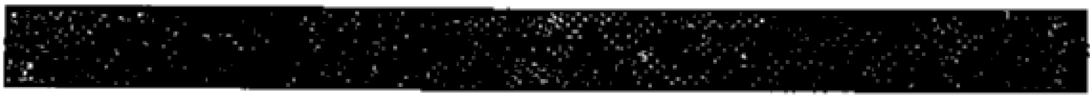

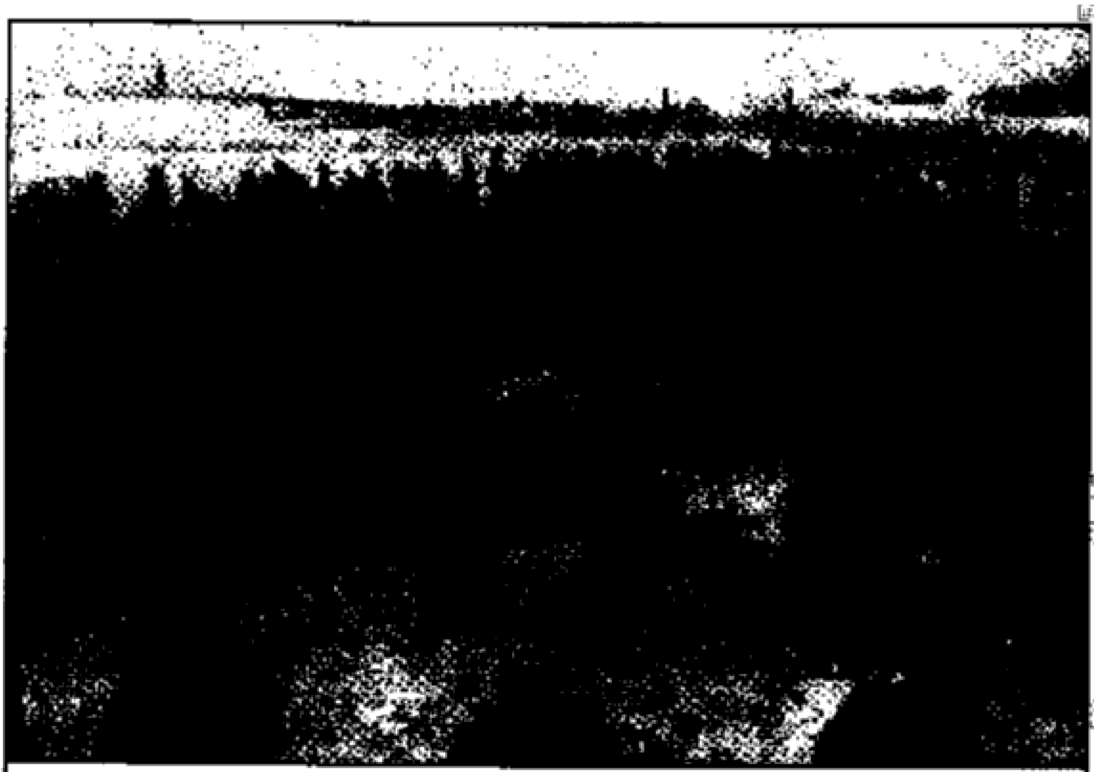

הדרך בחזרה אחרי כיבוש מוסקווא.

ביילע-רוסיה ב(עת) חזרת השונא" - כשיחזור אל מחוץ לגבולות רוסיה.

רבנו, כפי שהסביר באותה הזדמנות, ראה בחורבנה הצפוי של ביילע-רוסיה, ושלה דווקא, משום השלמה ל"גזירות ת"ח ות"ט" הידועות: "תשלום לגזירת חמלניצקי2, שלא היתה ברייסין וליטא כלל רק בוואהלין ואוקריינה, בפחדי-מות ובזוזי דבזוזי". עכשיו, כנראה, עם חזרתו של נפוליון וחילו דרך חבל-ארץ זה, ביילע-רוסיה, תושלם גזירה זו כליל - ורבנו חרד איפוא לגורל יהודי רוסיה, שמרביתם גרו בסביבה זו.

כתגובה לדברי רבנו, טען לפניו בנו אדמו"ר האמצעי: "הוי, אבי, נפוליון עדיין לא בא למוסקבה, ואפילו אם יקח (יכבשנה) - אפשר יחזור לרוח אחר", ולא דרך ביילע-רוסיה - כך, שהיא למעשה לא תיחרב.

אולם רבנו לא שינה את דעתו. "מוסקבה", חזר והודיע, "יקח בודאי בקרוב. כי גם שבוחו כלה וכמת נחשב, נצחונו הקשה תמית אותו וינחהו למוסקבה. אבל", הוסיף תיכף, "מיד תהיה מפלתו, נפילה שאין למטה הימנה, כי לא יתקיים שם, ויחזור דרך ביילע-רוסיה דוקא ולא דרך מאלה-רוסיה (אוקריינה), וזהו האות והמופת על דברי".

וככל דברי רבנו - שבינתיים, בערב יום-כיפור, הספיק להגיע לוולדימיר - כן בדיוק היה.

אוצר החכמה
אה"ח 1234567

2) בשנת ה'ת"ח עשו הקאזקין מרד נגד הפולאקים. בראש המרד עמד באגדאן חמעלניצקי, והיתה מגמתו ג"כ להשמיד ולהרוג את היהודים. גזירה זו ידוע בשם "גזירת ת"ח ות"ט". רשמית היתה מגמתו של חמעלניצקי להעמיד ממשלה חדשה בהאוקריינא. בעת שחייליו היו מגיעים לאיזה עיר יהודי הי' מכין אותם מכת מות. שלש מאות קהילות יהודים נחרבו ובין מאה אלפים לג' מאות אלפים יהודים נהרגו על קידוש השם. בערך מחצה של כל יהודי וואלין ואוקריינא נהרגו בגזירה זו.

הדפסה ברזולוציית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה
באהלי חב"ד - א דויטש, שאול שמעון עמוד מס: 84 הודפס ע"י אוצר החכמה

פרק שישי

נפוליון במוסקבה

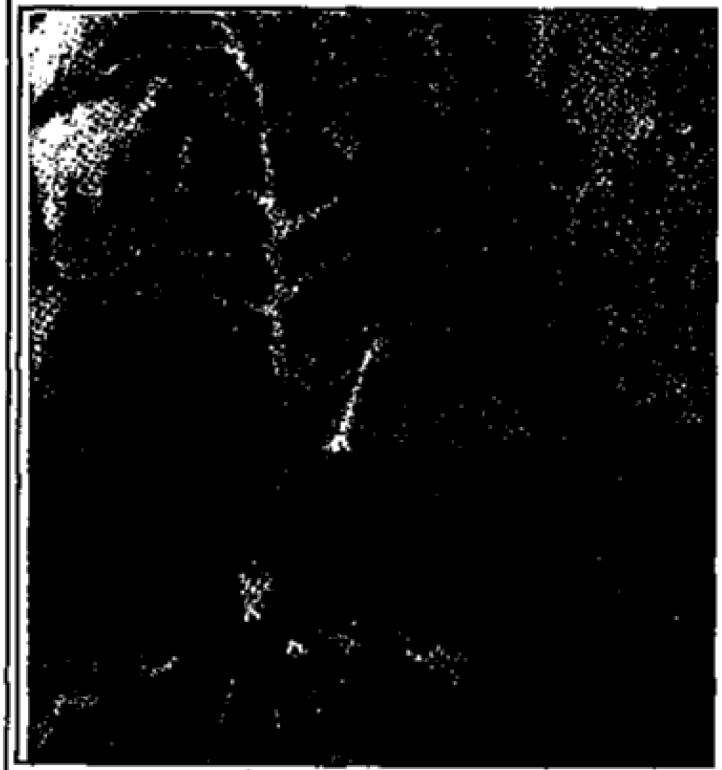

הקור ברוסיא בעת המלחמה.

בצהרי יום שני, ח' בתשרי (14 בספטמבר), הגיע חיל הצרפתי למוסקבה. נפוליון היה מושכנע, כי עתה, בהתקרבו כבר לתוך עיר-הבירה, בטח יבואו אליו נציגי הקיסר אלכסנדר לבקש ממנו להשלים עמהם. הוא אפילו שלח כמה הצעות וכו' לאלכסנדר. הוא חיכה, וכשראה שאין איש מאנשי אלכסנדר מגיע אליו - נכנס אל תוך העיר עצמה.

מוסקבה כבר היתה אז מרוקנת מתושביה, שנטשוה בשל המצב המלחמתי, וברחו לוולדימיר ולעיירות אחרות. אולם, כתגובה לנסיון השונא לכבוש אותה, הוציא הגוברנטור המושל צו לשחרר את כל אסירי בתי-הסוהר בעיר - בתנאי

אוה"ח 1234567

הדפסה ברזולוציה מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה
באהלי חב"ד - א דויטש, שאול שמעון עמוד מס: 85 הודפס ע"י אוצר החכמה

אוצר החכמה
אוה"ח 1234567
אוה"ח 1234567

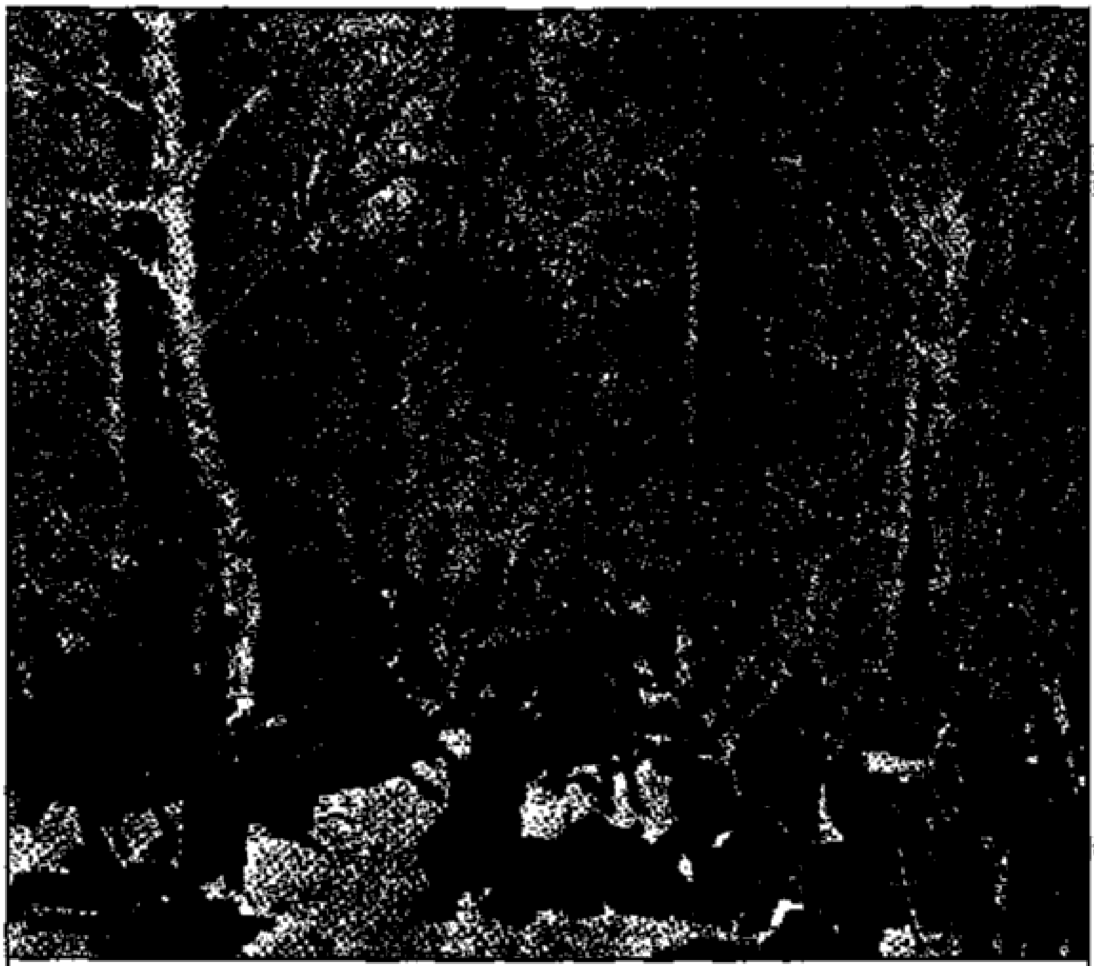

אוה"ח 1234567
אוצר החכמה
אוצר החכמה

הקור ברוסיא בעת המלחמה.

שילכו וישרפו את העיר, כדי למנוע את נפילתה בתפארתה, בידי נפוליון. לא עברו 24 שעות מאז דרכה כף-רגלו של נפוליון במוסקבה, ו-75 אחוז ממנה כבר עלו בלהבות. 12,000 בתים נשרפו בעיר.

בערב יום-כיפור (15 בספטמבר) הגיע נפוליון לביתו החדש - הקרמלין. אולם, למחרת, בצהרי יום-כיפור (16 בספטמבר), נאלץ לעזוב את המקום בגלל שריפה גדולה שהוצתה בסביבה, והלכה והתפשטה לא-הרחק מהקרמלין.

בעוד נפוליון כובש את מוסקבה, נאלצו כל חברי הסנאט הרוסי להימלט על נפשם, ואת בריחתם עשו דרך וולדימיר, בה חנה רבנו באותה שעה. באגרתו אל הרב משה מייזליש, מתאר אדמו"ר האמצעי את אירועי אותם הימים:

"...ובעיוכ"פ ברחו כל הסנאט (של הרוסים) דרך וולאדימיר. וכראותי גודל המרוצה של הקארטין (עגלות) שלהם, מיד רצתי אליו (אל רבנו), והתחלתי לבכות במר-נפשי

בדמעות-שליש, והראיתי לו מן החלון: ראה, אבי, מרוצת הסאנאט, ואיה הבטחתך שיהיה להשונא מפלה מיד בבואו למאסקווע? ובא וחבקני ודבר בנקודת-לבו ואמר: הלא תראה שאני בתפילין ולא אכזב. חי הוי' וחי נפשי אם יעבור מאסקווע ואילך, רק יחזור בקרוב ולא לפ"ב (פטרבורג), אלא מגמתו יהיה לחזור ולמצוא מזון דרך מאלע-רוסיא אבל לא ינוחו, ומפלתו יהיה בקרוב. תאמין נא לי".

ואכן מהרגע שדרכו כף רגליו של נפוליון למוסקבה, התחילה מפלתו הגדולה. זאת כפי שניבא רבנו וכ"ה בספרי ההיסטוריה. כפשוט.

נפוליון, כחזונו של רבנו, אכן הצליח לכבוש גם את מוסקבה. עתה, כאשר עיר-הבירה וארמון-המלוכה היו כבר בידו, בטוח היה בנצחונו הסופי - וחיכה לבשורת הכניעה המיוחלת של שנואי-נפשו הרוסים. אלא שדווקא הנצחון הזה, למרבה הפלא, הוא זה שגם הביא מיד למפלתו המוחצת - "נפילה שאין למטה הימנה".

המלחמה עתה, לדעת נפוליון, היתה בעוכריו. צבאות צרפת שוב לא דאגו אפילו לרדוף אחרי הצבא הרוסי. הם, חשבו הצרפתים, נחלו כבר תבוסה מוחלטת. כולם היו משוכנעים כי סוף-כל-סוף ייכנע אלכסנדר, וישלח משלחת מטעמו לשחר את פני נפוליון ולנהל עמו שיחות שלום.

אולם תקוותו הגדולה הזו, שכמעט והיה בטוח בהתגשמותה, הלכה והתבדתה לנגד-עיניו. שבועיים חיכה בכליון-עיניים, אך אף-אחד לא בא. קיסר רוסיה הודיע נחרצות, כי אין כל סיכוי לשיחות-שלום כל עוד האחרון שבחיילי צרפת לא עזב את אדמת ארצו.

בינתיים הגיעה עונת הגשמים, וגם זו שיבשה את תוכניותיו של נפוליון. המזג-האוויר מנע מחילו, במשך שבועיים, להלחם נגד הרוסים. באותה תקופה, בכלל, גם נחלשה מאוד פעילות הריגול שלו, וכמעט שלא הגיעו אליו כל ידיעות על המצב. עד כדי כך, שאפילו היכן ממוקם צבאות רוסיה לא ידע בדיוק.ובעוד שנפוליון מתחיל לממש את ה"נפול תפול" במו-ידיו, הלך הצבא הרוסי והרים ראש. באותם הימים נסע יו"ר הצבא הרוסי, קוטוזוב עם חייליו לעיר קלוגה. עם בואם לשם, יזמו פקידי הצבא דרכים נוספים למטרת נצחון המלחמה. הם הוציאו צווי-גיוס לאותם החיילים ששימשו עד כה במילואים בלבד. בתוך שבועיים הצליחו לגייס בדרך זו קרוב לארבעים אלף-חיילים, והצבא הרוסי גדל איפוא בצורה משמעותית, ומספרו הכולל הגיע אז לכמאה-אלף חיילים לערך.

פקודי הצבא הרוסי, החליטו על צעד צהפכני. על-פי פקודתם, קבוצות של קוזקים ראויים לשמם התפזרו בין מחנות נפוליון, בעיקר בוויאזמה ומזייסק, והצליחו להפעיל שם טרור ולערוך הפגנות ומערכות ליליות נגדם. במשך שלושה שבועות של פעולה, נפלו כ-15,000 איש לשבי ממחנה צרפת, וחיילים רבים נוספים נפלו בידם לפי חרב.

עיקר מטרתם בכך היתה, לשבש ולהפסיק את הדרכים מסמולנסק למוסקבה, כדי לנתק

הדפסה ברזולוציה מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התוכנה
באהלי חב"ד - א דויטש, שאול שמעון עמוד מס: 87 הודפס ע"י אוצר החכמה

אוצר החכמה

לצבא נפוליון את הקשרים עם חו"ל, ולמנוע ממנו את הספקת המזון או דברים אחרים משם.

כאשר נודע המצב לנפוליון, מסר לגנרלים שלו שעמדו במוזייסק ובסמולנסק, שידאגו לכך, שלכל שיירה של אנשים או מזון שתגיע, תתלוה אליה קבוצת חיילים להגן עליה. אמנם, הפעילות הטרוריסטית של הקוזקים נתנה את אותותיה, והטילה מורא ופחד רב בלב חיילי צרפת.

בד בבד עם התפרצותם של הקוזקים במחנות הצרפתים, שלח גם חיילים רבים לאותן העיירות - כמו קרסנה, וויטבסק ואחרות - שנפוליון הצליח לכבוש אותן, אך, בשגיאה גדולה, עזב אותן בידי קבוצות חיילים קטנות מאוד. חיילי רוסיה הגיעו איפוא בהמוניהם למקומות אלו, והצליחו להוציאם בחזרה מידי הצרפתים, כשאין מי שיעמוד נגדם.

החורף התקרב ובא, ונפוליון הבין שאין ביכולתו להיתקע במוסקבה בתקופה זו - גם בסיבת השריפות הרבות של הקוזקים שעשו שמות בעיר, וגם בשל שיבוש הדרכים שמנע ממנו לקבל כמויות מספיקות של מזון להשביע את מאת-האלף החיילים שלו. הוא רצה, אם כן, לחזור לכיוון סמולנסק לתקופת החורף ולהמשיך בכיבוש המדינה, אך, כהבטחת רבנו, לא עלתה בידו לבצע את התוכנית, כי מכל הכיוונים הוקף כבר בידי צבאות אלכסנדר, והמוצא היחיד שעמד לפניו - לנטוש את גבולות רוסיה לחלוטין, לפחות עד כלות החורף.

אוצר החכמה

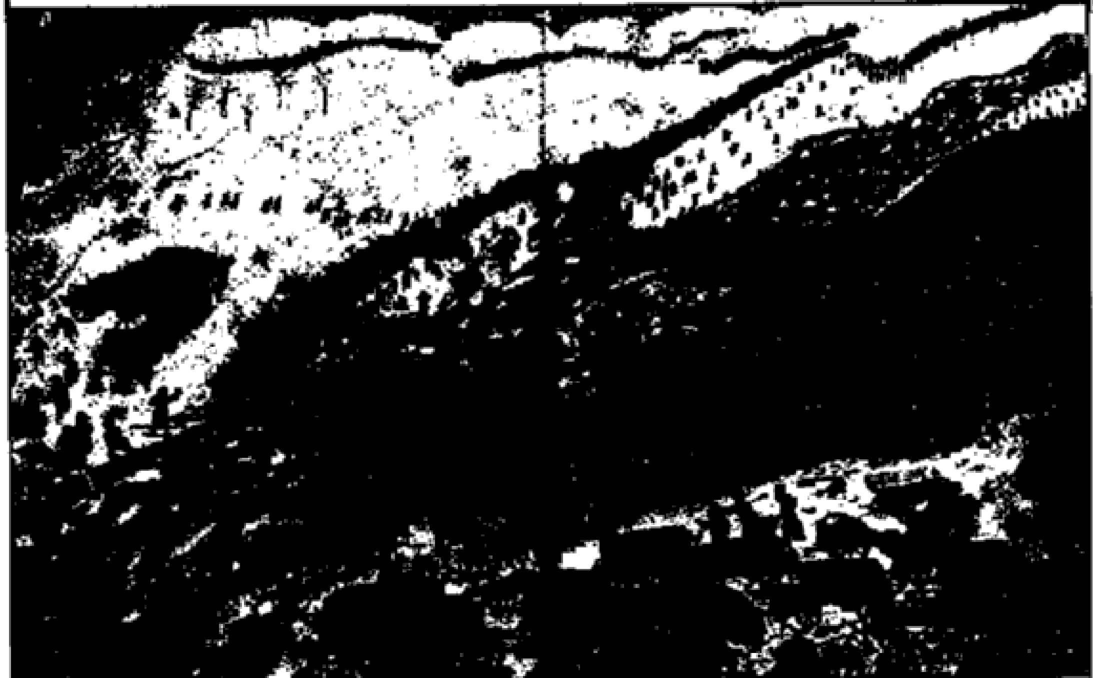

הקור ברוסיא בעת המלחמה.

הדפסה ברזולוציה מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התוכנה
באהלי חב"ד - א דויטש, שאול שמעון עמוד מס: 88 הודפס ע"י אוצר החכמה

פרק ז
החורף

המפלה והכשלון שהפכו למנת-חלקו של נפוליון, מאז דרכו רגליו על אדמת מוסקבה, הלכו וקיבלו תאוצה מיום ליום, במהלך השבועות הבאים. באותה שנה, ה'תקע"ג, שרר קור-אימים בחוצות רוסיה. ירדו שלגים גדולים, נשבו רוחות חזקות, ואנשים רבים פשוט מתו מקפור. היו ימים שהיתה סכנה אפילו לעמוד בחוץ למשך רגעים אחדים בלבד. חיילי צרפת שלא היו רגילים לכך, לא יכלו לעמוד בקור הזה, ואפוליון איבד מאות רבות מצבאו מידי לילה.

למרות מפלה זו, עדיין לא נשתנה גורלו של רבנו. בעיקבות הקור העז, נאלץ גם רבנו לקיים בעצמו אל ה"ויסעו ויחנו". מזג-האויר לא איפשר להמשיך בנסיעה, ובמשך חודשים הבאים נדד ממקום למקום.

את יום-הכיפורים הזה, שהיה בעצם האחרון בחייו בעלמא-דין, עשה רבנו בבכיות גדולות. הוא ידע אמנם כי קרובה מפלת נפוליון לבוא, וכי הגזירה שריחפה על דת-ישראל נתבטלה כבר בראש-השנה. אבל, למרות זאת, עסק רבנו בתפילתו הפעם בצורה על-טבעית, והקולות והבכיות שלו קרעו-לבבות. כל הנוכחים הרגישו, איך שכוחותיהם הולכים ועוזבים אותם למראה עיניהם.

במוצאי יום-הכיפורים, מיד בתום תפילת ערבית, לא יכל עוד בנו אדמו"ר האמצעי להתאפק, ותיכף לאחר שאיחלו בברכת "גוט יום-טוב", שאל אותו לפשר הענין. אולם רבנו ענה לו שלא ממין הטענה: "אחרי שבירת-הצום (אפפאסטען) ניסע מכאן, בעזרת ה'. מסענו, כעת רק מתחיל", והוסיף: "עלינו להצטייד בבגדים טובים וחמים"... והחבורה שוב יצאה לדרך - לכיוון מורעם (אסא).

***) להעיר שבאותה תקופה שלח מכתב לכל אנ"ש לטובת אלכסנדר.

במוצאי יוהכ"פ יצא מולדימיר בדרכו למאורעם - נסיעה של 70 מיל. ממאורעם נסע לבראזאן - נסיעה של 110 מיל. משם - לבטאמבוב, 157 מיל. משם - לקורסק, 79 מיל. במהלך

הדפסה ברזולוצית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה
באהלי חב"ד - א דויטש, שאול שמעון עמוד מס: 89 הודפס ע"י אוצר החכמה

תקופה זו עשו רבנו ומשפחתו, כברת-דרך ארוכה - כ-800 מיל - עד שהגיעו לכולם לכפר פיענא, בערב ש״ק ט״ז בכסלו.

מסע הנידודים האלו, היה קשה ביותר. בכל כפר היו הגויים חורקים שן כלפם ומחרפים ומקללים אותם, ״רק מפני חסד ה׳ עלינו . . לא נתנום לעשות רע״. בעיקבות ״תוקף הקור וגודל הלחץ״ - הוכרחו רבנו ומשפחתו כמה פעמים להתאכסן ולהיות ״בעשן בתי הגויים״, והמצב הזה גרם לכולם צער רב. ולבד זאת, סבלו גם הרבה ״יסורים מרעבון״, כשבמרבית הזמן נאלצו להשביע את רעבונם ב״לחם גס ומים״ בלבד. את התקופה הזאת סיכם אדמו״ר האמצעי: ״אין גלות קשה מזה״.

ריבוי הנידודים והקור הגדול, החלישו מאוד את מצב בריאותו של רבנו, עד שגם כיס המרה שלו נתקלקלה, והחלישות מרוב נסיעתם קלקל המרה של רבינו הזקן. הרדיפות התכופות והאיומות, הנידודים והטילטולים הרבים שסבל רבנו, החלישו מאוד את מצב בריאותו, והוא החל להרגיש איך כוחותיו מתמעטים והולכים ואיך רוחו הכביר הולך ורפה בתוכו.

למרות כל זה, התוועד רבנו בחג-הגאולה י״ט כסלו.

הדפסה ברזולוצית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התוכנה
באהלי חב״ד - א דויטש, שאול שמעון עמוד מס: 90 הודפס ע״י אוצר החכמה

פרק ח'
מפלת נאפוליון

הבטחת רבינו הזקן שלנאפוליון יהיה' מפלתו מיד התקיים. אף שכבש את מאסקווא אבל הצלחה זו גרם למפלתו. נאפוליון חשב שבטח אם יכבוש את מאסקווא יגיע משלחת של הצאר אלאקסאנדער לעשות שלום, כל כך האמינו הצרפתים שהמלחמה נגמרה היות שבטח רוסיא יעשה שלום שאפילו לא רדפו אחר צבא רוסיא לשני שבועות חיכה נאפוליון למשלחת כזו אבל לא בא.

שבועיים של גשמיים רבים ברוסיא גם כן גרם שבתוך זמן זה הפסידו הצרפתים הזדמנות להכות בצבא רוסיא. ידיעות ממרגלים נתמעטה בשבועות אלו עד שלא ידע נאפוליון בדיוק איפה נמצא צבא רוסיא. זה הי' אחד מהשגיאות המכריעות שעשה נאפוליון במשך המלמה. שבמשך זמן זה נסע היושב ראש של צבא רוסיא - קוזטאב עם חייליו להעיר קאלוגא. שם ארגני פקידי צבא רוסיא אופן חדש איך לבלחם עם הצרפתיים. קראו לחיילים שעד עתה הי' מילואים. בזמן קצר שתי שבועות נתאסוף מספר חיילים מששים אלף לתשעים ושבע אלפים חיילים.

רוסיא עכשיו האמינה שצריכים לשלוח חבורות של קאזקין לעשות הפגנות ומלחמות בלילה כמו שעושים בטרוריסטים. עיקר מטרתם הי' להפסיק הדרכים מסמאליענסק למאסקווא. וגם להרוג חיילים של צרפת בהפגנות. במשך של שלושה שבועות תפשו הרוסים 000,51 צרפתים.

הפגנות הברה עשו הקאזקין בוויאזמא, מאזייסק, ועל הדרכים שבין סמא-לענסק - למאסקווא. כשמוע נאפוליוון על זה צוה להגעניראלים שהי' במאזייסק וסמא-לענסק שלכל שיירא של קבוצת אנשים, אוכל, או הספקות ינסוע עמהם קבוצת חיילים כדי להגן עליהם.

בלב חיילי צרפתים נפל פחד מהקאזקין, נוסף לזה ששלח קיזטוב הקאזקין לעשות הפגנות, שלח ג"כ חיילים הרבה סמוך לקראסנסו, וויטעבסק ועייריות אחרות שנאפוליון תפש אותם מקודם אבל הוא השאיר שם רק מספר קטן של חיילים - רובם כמו מאה, עכשיו הגיע לשם המון חיילי רוסיא. זה היה ג"כ אחד מהשגיאות הגדולות שעשה נאפוליון

הדפסה ברזולוציה מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התוכנה
באהלי חב"ד - א דויטש, שאול שמעון עמוד מס: 91 הודפס ע"י אוצר החכמה

במלחמת רוסיא שלא השאיר בעיירות שכבש אותם מספר רב של חיילים להגן מה שכבר כבש.

לבד מזה הי' לנאפוליון עוד מפלה, לראשונה חשב נאפוליון להשאר סמוך לסמאלענסק בשביל החורף. אבל עם כל ההפגנות ומה שפיזר צבא רוסיא את חייליו במקומות שונים בעיירות סמוך לסמאלענסק וויטעבסק הי' לנאפוליון רק ברירה אחד לעבור את גבול רוסיא ולהיות שם לחורף. רוסיא כבר הבין שנאפוליון יעזוב את מאסקאווא בקרוב להיות סמוך לסמאלענסק ועי"כ סגרו להם את הדרך עם הרבה חיילים בשטח זה. כפי שמתארים כל ההיסטוריונים מיום שבא נאפוליון למאסקווא היתה התחלת מפלתו. וזה בדיוק מה שהבטיח רבינו הזקן.

הדפסה ברזולוציית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התוכנה
באהלי חב"ד - א דויטש, שאול שמעון עמוד מס: 92 הודפס ע"י אוצר החכמה

פרק ט'

חזרת נפוליון והחורבן ביילה-רוסיה - נפוליון עוזב את מוסקבה. התקפת הקוזקים

לחה זו גרם למפלתו.חזרת נאפוליון והחורבן של ביילע רוסיא

הבטחת רבינו שלא יעבור נאפוליון את מאסקווא רק יחזור בקרוב התקימה כחודש לאחר מכן. ביום ט' מרחשון כבר התחילה לנפול שלג במאסקווא. עם כל זה חיכה נאפוליון עדו קצת פן יבוא שלוחים מהצאר לעשות שלום עמו.

כשהידיעות הגיע שצבא רוסיא לוחם עם חייליו ממש סמוך למאסקווא ושהרוסים הרגו 5200 חיילים, החליט נאוליון שהגיע הזמן לחזור בדרך לגבול רוסיא.

ביום יג חשון התחיל לעזוב מאסקווא. חיליו של נאפוליון בזמן ההוא הי' מאה ושמונה אלפים. חמש מאות ששים ותשע.

בהפקודה שניתנה לפקידי הצבא נכתב שיתכן שנפוליון יחזור למאסקווא אחר החורף, אבל כולם ידעו שזה דברים בעלמא. בכל יום שעבר נתחזק מפלת נאפוליון. ביום יט מרחשון - ששה ימים אחר גרוש מאסקווא, קם נאפוליון. בבוקר וציווה לשריו שהוא רוצה לראות חייליו העומדים במאלע-דזאראוסלאמיטץ פתאום ראו שמגיעים חבורה של חיילים שרוכבים על סוסים במהירות. חשב נאפוליון שבטח זה חייליו שבאים לבשר בשורה טובה מישהו צעק "קאזאקין! ענה נאפוליון "אי אפשר להיות". זה הי' חבורה של חמש אלפים קאזאקין.

הקאזאקין התקרבו כשחרבם שלופה בידם. נאפוליון צעק פקודות לחייליו. הוא ציוה

הדפסה ברזולוציה מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התוכנה
באהלי חב"ד - א דויטש, שאול שמעון עמוד מס: 93 הודפס ע"י אוצר החכמה

להשומרים שלו ללחום עם הקאזאקין. כמעט הצליחו הקאזאקין לכבוש את נאפוליון. אבל באותו רגע ראו הקאזאקין עגלות מליאות באוצרות וזה כעבור כמה רגעים באו הרבה חיילי נאפוליון ששמעו הרעש ורדפו אחר הקאזאקין עד שעזבו הקאזאקין.

בעת ההוא שבאו המון קאזאקין, הרגו כמה מגדולי פקידי חיל של נאפוליון. נאפוליון בעצמו רץ להציל את עצמו מסופר סיפור דלהלן:

"האבן אים צוויי קאזאקן נאכגעיאגט, אין נישט האבנדיק ווא זיך אויסצובאהלטן, איז ער אריינגעלאפען אין א שטיבל פון אן ארעמען יידישען שוסטער, ער האט גזעזוכט וואו זיך צו באהאלטען, אבער ער האט נישט געהאט וואו. איז ער ארונטערגעקראכן אינטערן איבערבעט פון שוסטערס בעט. אז די צוויי קאזאקן זיינען אריינגעקומען, האבען זיי גענומען זוכן דעם אנטלאפענעם נאפאלעאן, אבער זיי האבן אים נישט געפונען. רופט זיך אן איינער: "לאמרי געבען א קוק אינטערן איבערבעט, אפשר ליגט ער דארטן". זאגט דער אנדערער: "וואס פאלט דיר איין! נאפאלעאן וועט ניט ארונטערקריכען אינטער אזא ברודיק איבערבעט."

אז די קאזאקן זענען אוועקגעגאנגען, און נאפאלעאן איז אפערגעקראכן פון אינטערן איבערבעט, מאכט צו אים דער איד: וואס האסטו געטראכט, ווען די צוויי קאזאקן האבן געזאגט, לאמיר א קוק טון, צי ער ליגט נישט אונטערן איבערבעט?"

נאפאלעאן האט אים דערויף גארנישט געענטפערט און ער איז אוועק. אין א צייט ארום, ווען ער נאפוליון איז שוין געווען אין פראנקרייך, איז געקומען צום שוסטער א פאפיר פון דער פראנצויזישער רעגירונג, ער זאל קומען צו פארען קיין פראנקרייך. ווען דער שוסטער איז געקומען אהינצו, האט מען איהם געשטעלט צום געריכט פאר מלוכה-פארראט אין פארמישפט צום טויט דורך הענגען, מען האט אוועקגעשטעלט א תליה, פארצויגן ארום דעם שוסטערס האלדז א שטריק, נאר אין דעם לעצטען מינוט איז געקומען א באפעל פון נאפאלעאנען, מען זאל דעם יידן שענקען דאס לעבען. האט נאפאלעאן דאן געפרעגט דעם שוסטער: "וואס האסטו געטראכט, ווען דו האסט געהאט ארום האלדז דעם שטריק?" אין ער האט אליין צוגעגעבן: "אט דאס זעלבע האב איך געטראכט, ווען דער קאזאק האט געזאגט: לאמיר געבן א קוק, צו ער ליגט נישט אינטערן איבערבעט". אף שמפלתו של נאפוליון נתחזק כל יום גרמו הצרפתים חורבן בכל ביילע רוסיא. כהבטחת רבינו הזקן שיחזרו דוקא דרך ביילע רוסיא כהשלמת גזירת העלמעניצקע. נאפוליון בעצמו צוה לשריו לשרוף כל עיר, כפר, ומושב בדרך לגבול רוסיא.

נאפוליון צוה אפי' לשרוף את כל הקעמלין כל בנינים היסטורים של הקרעמלין אבל לזה

הדפסה ברזולוציית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התוכנה
באהלי חב"ד - א דויטש, שאול שמעון עמוד מס: 94 הודפס ע"י אוצר החכמה

לא צייתו הגענעראלים ולא שרפו אותו.

ידיעות מבהילות הגיעו לרבינו הזקן מהחורבן והשממון אשר הסבו צבאות נאפוליון בכל העיירות והישובים ואלפי משפחתו מבני ישראל נשארו בעירום ובחוסר כל מבתיהם ומפרנסותיהם, ולעומת זה הנה בפלכי קובנה, ויטבסק, וילנא, חיל צבא נפוליון התרועע עם היהודים ופקידיהם החיים חיי הפקר נתנו עיניהם בבנות ישראל להזמינם לסעודות מריעים מה שציער את רבנו הזקן מאד.

כשבא רבנו הזקן ומשפחתו והנלוים אליהם לכפר פיענא אמר שצריכים לסדר עזרה לאחינו בני ישראל הגרים בעיירות וישובים דרך שם עברו ועוברים חיל השונא ועל זמן הנדרש יסתדר הוא ומשפחתו ברוסיא הקטנה וכדי שלא להעלות שער הדירות ומחירי צרכי אוכל נפש, דעתו הקדושה שיתחלקו לשלש עיירות בהאדיטש, קרעמנצוג, ובראמנאי. ויסדר שלש משלחות, האחת ובראשה בנו הרבע האמצעי לנסוע לערים הנזכרות כדי לסדר הדירות, והשני ובראשה בנו רבי חיים אברהם לנסוע לפלכי פולטבה וחרסון, להשפיע על התמיכה הנחוצה לאחינו בני ישראל הגרים ברוסיא הלבנה בשביל לקנות תורבנתיהם והשלישית ובראשה החסיד רבי פנחס שיק משקלוב לנסוע לויטבסק לסדר ועד התמיכה שיקבץ את כל החומר הדרוש איך ובמה לתמוך את הנהרסים ולהעמדים במצב של פרנסה.

ביתו של רבינו הזקן בפיענא

עם הגיעתו של רבינו לכפר פיענא ביום עש"ק פ' וישלח טז כסליו, רצו להשכיר דירה. הכפר פייענא הי' כפר של נכרים ובראותם יהודים לא חפצו להשכיר להם דירה, אך בואם לנכרי אחד, יצא החוצה, והביט בפני רבינו הזקן ואמר, אם יבטיח לי האיש הקודש הזה שלשה דברים, אזי אשכיר לו בית אשר יש לי בחצר והם א(יש לו בן גבור חיל שנקרא לשרת בצבא, ועתה עת במלחמה, ורוצה הוא שיבטיח לו שישחררו אותו מהשרות בצבא. ב(שיחי' בעושר כל ימיו. ג(שיאריך ימים, רבינו הזקן הבטיח לו על כל שלשה דברים.

וכך הי', כשהבן הגבור נכנס ללישכת הגיוס, ששם יושבים צוות רופאים ומפקחים, התחילו כולם לצעוק פה אחד, צא מפה! (פאשאל וואן), כל ימיו הי' להנכרי אכסניא וחי חיי עושר והאריך ימים עד לגיל תשעים.

כ"ק אדמו"ר הזקן אמר להנכרי שהתאכסן אצלו, אם יבואו שני יהודים אצלך ויתנהגו שלא כשורה, תדע מה לעשות עמהם. הנכרי, אחרי הסתלקות כ"ק אדה"ז, השגיח בעינא פקיחא על הבית שבו גר כ"ק אדה"ז, הי' בעצמו מכבד את הרצפה, והי' סוגר את הבית על מסגר. באחד החדרים נשארו יארמולקע ומקל ופאנטאפל של כ"ק אדה"ז. את המפתח שמר תחת ידו, ואם היו באים יהודים ודרשו מקום להתפלל הי' מכנים אותם להבית שגר כ"ק אדה"ז שיתפללו שם. כה עברו עשר שנים ולא נזדמן לו יהודים שהתנהגו שלא כשורה.

הודפסה ברזולוציה מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה
באהלי חב"ד - א דויטש, שאול שמעון עמוד מס: 95 הודפס ע"י אוצר החכמה

שני יהודים שעסקו במסחר בערי רוסיא הפנימית, נתערבו בין הגויים ולמדו מעשיהם. פעם נזדמנו יהודים אלו לכפר פיענא והתאכסנו אצל הגוי, הבעל אכסניא של כ"ק אדה"ז ובקשו דבר מה לאכול, ושאלו אם יוכל הוא לטגן עבורם ביצים בשומן חזיר.

ויצו הנכרי את בנו הגבור שיעקוד את שני היהודים ויכניסם לחדר מיוחד עקודים, ובעצמו הביא גרזן עם אבן ליטוש עבור השחזת הגרזן, ועמד בפניהם ואמר להם שכשיהי' הגרזן מלוטש היטב יהרגם. ויאמרו היהודים, בודאי משחק הוא בנו, הרי שאלנו עוברים ושבים אודותיו ואמרו שהוא נאמן, ואם דורש הוא ממונם יתנו לו כל אשר להם, כי בידם הי' סכום מסוים. ויאמר הנכרי, אין חפץ לי בממונכם, יש לי חשק להרגכם, ובכל פעם הי' בודק את הגרזן אם הוא מלוטש כראוי.

כשראו היהודים שנפשם וחייהם תלויים להם מנגד, התחילו לבכות בכי מר. הנכרי גמר את בדיקת גרזנו ואמר ליהודים שגרזנו חד כראוי, והוא מוכן לטבחם. ויאמרו היהודים, תן לנו זמן מה ונאמר וידוי. ויאמר בודאי אעשה זאת. כאשר ראה הנכרי שמנבכי לבם עשו תשובה, קרא לבנו ואמר לו להתיר אותם, ושלא יפגע בם לרעה. ויאמרו לו היהודים מה ראית בזה שהפחדת אותנו כל כך לשוא? ויאמר הנכרי, אצלי גר פעם איש צדיק גדול ואמר לי שאם יבואו שני יהודים ולא יתנהגו כאישישראל תדע מה לעשות להם וזה עשר שנים שבאים יהודים, ראשית שואלים מקום להתפלל, ואני מכניסם לבני שבו נסתלק אותו צדיק וכשצריכים לאכול שואלים אם אוכל להכין להם דג מלוח, ומצוים עלי שלא אחתוך אותו בסכיני, או מבקשים שאתן להם ביצים בלתי מבושלות ומבשלים הם בעצמם. ואתם לא דרשתם ע"ד מקום להתפלל וכן דרשתם שאכיל לכם מאכל טריפה, הבנתי מיד שאליכם התכוון אותו צדיק. ועתה היות ועשיתם תשובה מעומק ליבכם, ציוויתי להתיר אתכם. וישאלו האנשים למקום קבורת של אותו צדיק, ואמר להם, ויסעו תיכף להאדיטש ועמדו כל היום באהל כ"ק אדמו"ר הזקן ובכו בכיות עד לב השמים.

כ"ק הרה"צ הר"נ ראה את שני היהודים הפשוטים העומדים כל היום אצל אהל כ"ק אדה"ז ובוכים בכי קורעלב. כשיצאו מהאהל שאל מה קרה להם? באיזה צרה הם נמצאים? וסיפרו לו כל המאורע. אם כ"ק אדה"ז חזה עשר שנים קודם להביאם לידי תשובה, באו לאהלו שיתפלל עבורם שתשובתם תתקבל.

הדפסה ברזולוציה מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התוכנה
באהלי חב"ד - א דויטש, שאול שמעון עמוד מס: 96 הודפס ע"י אוצר החכמה

פרק אחד עשר

ימים אחרונים של רבינו הזקן

די ערשטע הכנות

עס זיינען פארלאפען עטליכע טעג זייט די חבורה איז דאארט אנגעקומען. יעדער איינער איז געווען כמעט נידערשאלגן פון די שווערע ליידען, דער ליאדיער צדיק האט די מעהרסטע צייט פארבראכט אין התבודדות... זעהר זעלטענפלעגט ער ארויסקומען פון זיין חדר מיוחד צו זיינע בני בית. דער איינציגער, וועלכער פלעגט אריינקומען צו איהם, איז געווען זיין אייניקעל, דער זוהן פון זיין פערשטארבענער טאכטער מרת דבורהלאה, וועלכע האט זיך מקריב געווען פאר איהר פאטער)וועגען דעם וועל איך אייך נאך אמאל דערציילן, מובטחני, אז איהר וועט אויפשטעלען מויל און אויערען!(מנחם מנדל ז"ל, וואס איז נאכהער בעוואוסט געווארען אין דע וועלט אלס דער "צמח צדק". ער איז געווען דער יעניגער, וועלכער האט זוכה געווען צו האבען די ערלויבניש איהם צו בעזוכ, אבער אויך ער האט געדארפט מודיע זיין דורך אנקלאפען, איידער ער איז אריינגעקומען.

אויף דער פראגע פון זיינע מקורבים, ווארום איז ער אזוי צעטראגן, פלעגט דער ליאדיער ז"ל ענטפערען, אז ער ליידעט זעהר פיעל פון דער שלעכטער לאגע, אין וועלכער זיי געפינען זיך און ער פלעגט דערביי טרויעריג א שמייכעל טהאן...

כ"ד כסלו האט דער ליאדיער ז"ל פלוצלונג פעראָרדענט, אז מען זאל אין זיין חדר אריינשטעלען נאך צוויי בענקלאך... דאס איז אפילו געווען א חידוש פאר די בני בית, אבער איבערפרעגען איהם צו וואס ער דארף עס, האט קיינער ניט געוואלט... זיין בעפעהל איז

פינקטליך אויסגעפיהרט געווארען.

געווען איז עס אין א פארנאכט. א שרעקליכע קעלט האט געהערשט אין הייזעל, די גאנצע חבורה האט זיך געפונען אין שלעכטער שטימונג. אלע זיינען געזעסן ארום דעם גרויסן הילצערנעם טיש, איינגעקוטעט אין וואס נור זיי האבן געקענט, און האבן געפיהרט צווישן זיך א שטילען שמועס. יעדע ווילע האט אן אנדערער אויפגעציטערט פון קעלט, און אין דרויסן האט זיך ממש געטהאן מעשים... א שווערער שניידענער ווינט האט געפייפט און געוואיעט... קופעס שניי האבן זיך געטראגען אין דער לופטן און האבן פערשאטען די טהיר און די פענסטער... מינוטענווייז האט זיך געהערט א קלינגענדער קרעכץ פון די ארומיגע הייזער, וואס האבן געטרעשטשעט פון דער שווערער קעלט.

ווי לאנג וועלען מיר זיך דא פארהאלטן? האט דעם רבינ'ס עלטערער זוהן אדמו"ר ר' דובער געזאגט וואס איז די פעולה פון ווארטן? גלייך ווי דער דרויסן וועט ווערען אביסעל שעהנער דארפען מיר פון דאנען אוועק. מיר מוזען זיך דורכריידען מיט אונזער פאטער זאל לעבען און בעטען איהם, ער זאל געבען זיין הסכמה אויף דעם.

אלע האבן געשוויגען. און וואס האבן זיי דען געקענט זאגען? יעדער איינער האט דאן געזעהן בחוש, אז פערבלייבען לענגער אין "פייעני" קען מען ניט...

ווייסט איהר וואס! האט ער פארטגעזעצט, איך וועל זיך טאקע דורכשמועסן מיט אדוני אבי מורי תיכף ומיד...

איך בין געקומען פרעגען, ווי לאנג נאך ועלען מיר דא שטעהן און לידען אזעלכע סגופים... ווארום זאלען מיר דא זיצען אין קעלט, אומקומען פון הונגער, לאמיר בעסער פאהרען פון דאנען.

און וואו קענען מיר דען יעצט פאהרען? האט דער זליאדיער טרויעריג געזאגט.

מיר קענען פארען, לאמיר זאגען, קיין קרעמענשוג, פאלטאווער גובערניע. די שטאט איז א גרויסע, עס געפינט זיך דארט א אידישע קהלה, און בעזרת השם יתברך, ועלען מיר קענען זיך דארטען איינארדענען.

דער רבי האט זיך אפגעזיפצעט, א היבשע ווילע איז ער געשטאנען פערטראכט. א פאר ברייטע קנייטשען האט זיך איבערגעצויגן איבער זיין ליכטיגן פנים...

נו, מיינטוועגען האט ער שטיל ארויסגערעדט קענט איהר פאהרען אפילו קיין קרעמענטשוג, מה איכפת לי, וואס אארט עס מיך? אבער מיר קענען ניט פאהרען אלע צוזאמען. עס איז ווינטער צייט, דאס פאהרען איז פערבונדען מיט מסירות נפש און סכנות נפשות.. בעסער פאהר דו צו אהין, זעה צו בעזארגען זיך פריעהר מיט א דירה, און דאן וועלען מיר פאהרען. איך גלויב אבער, אז פאר מיר איז "האדיץ" אויך א פיינער פלאץ.. אבער פאהר לשלום וה' יצליח דרכיך...

הדפסה ברזולוציה מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התוכנה
באהלי חב"ד - א דויטש, שאול שמעון עמוד מס: 98 הודפס ע"י אוצר החכמה

אוצר החכמה

ווען דער אדמו״ר ר׳ דובער איז ארויסגעגאנגען, האט ער ניט געקענט פערשטעהן, וואס זאל דער צדיק האבען געמיינט מיט ״האדיך״, דאכט זיך, אז דאס איז א קליין שטעדטעל, קיין אנשי שלומנו זיינען דארט נישטא, צו וואס האט ער אלזא, געמיינט מיט האדיך?

אבער ערשט אין א מאנאט שפעטער ווען דער מאור עינים איז נסתלק געווארען און איז געבראכט געווארען אל משכן כבודו אין האדיך, דאן ערשט האט ער פערשטאנען, וואס דער רבי האט מיט דעם ווארט ״האדיך״ געמיינט...

אויף מארגען, האט דעם רבינ׳ס עלטערער זוהן פארלאזען פייעני, און איז אפגעפאהרען קיין קרעמענטשוג צו בעזאגען פאר דער חבורה א דירה...

דריי וואכן זענען פערלאפען, זייט די חבורה האט זיך געפונען אין ״פייעני״. דאס געלד וואס די היליגע משפחה האט מיט זיך גענומען, ווען זי איז אנטלאפן פון ליאדי, איז שוין לאנג געווען צוקראכען. נאר הגביר המפורסם ר׳ יצחק זעלווער, ע״ה, וועלכער איז אויך אנטלאפען געווארען פון שטאדט, ווען נאפאלעאנס חילות זענען דארט געקומען, און איז צוגעשטאנען צו דער חבורה, ווען זיי זענען אנגעקומען קיין פייעני, האט צוגעשטעלט אלע הצטרכות... ער, דער גביר, איז דאך געווען איינער פון די פייערדיגסטע חסידים פון ליאדיער ד״ל...

אין געווען איז דאס עשרת בטבת. כאטש דער רבי ד״ל איז ניט געווען קיין מחמיר בנוגע תעניתים, ווארום ער האט געהאלטן, אז עיקר הכנעת הלב איז דורך פערטיפען זיך אין דר הויכקייט און גרויסקייט פון דעם בורא ברוך הוא און אדרבא דאס פאסטען שטערט נאר זעהר פיעל... נאר דאס איז אלץ בנוגע פאסטען אלס תשובה; אבער די תעניתים, וואס זענען איינגעשטעלט און אנגעקומען מקדמונים האט דער רבי זעהר שטארק מקפיד געווען, מען זאל זיי אפהיטען... און דערפאר איז דער גאנצער טאג פערגאנגען ווי אין א תענית טאג... מען האט געפאסט, געזאגט די סליחות, און פערבראכט דעם גאנצען טאג אין תורה און תפלה.

פארנאכט, ווען דער רבי האט אריינגערופען צו זיך זיינע מקורבים צו תפלת מנחה בצבור, האט ר׳ יצחק זעלווער בעשלאסן צו פרעגען דעם רבי״ן ד״ל: מה יהיה שכרו? דאס הייסט, וואס פאר א שכר וועט ער האבען דערפאר, וואס ער האלט אויס די גאנצע חבורה...

און זאגען וועל איך אייך, אז ער האט פאר דיעזע שאלה שפעטער גוט בעצאהלט, כפי איך וועל אייך דערצעהלען, אבער באותה שעה האט ער באשלאסען צו פרעגען וועגען דעם דעם רבי״ן.

גלייך ווי מען הטא געענדיגט מנחה און דער רבי האט געטהאן א מאך מיט דער האנט, אז מען זאל פערלאזען זיין חדר, האט זיך הגביר ר׳ יצחק זעלווער אפגערוקט אביסעל, כדי